

A R I S T A
I A G E L L O N I A
Ex Manipulo Sacro, Poloniæ
ac Sueciæ REGVM de-
prompta.

Virtutum Nobilissimarum preciosis Vni-
onibus exornata.

Atq;

Ad Granarium Æternitatis deportata

C I R C A I V S T A

Serenissimi CAROLI FERDINANDI

Poloniæ ac Sueciæ PRINCIPIS,

Mæroris publici leniendi ergo

P E R

M. STANISLAVM TEMBERSKI, in Academia
Crac: Philosophiæ Regium Professore, Collegam Maiorem,
Ecclesiæ Colleg. S. Annæ Canonicum, Historiæ Petri-
cianum Scriptorem.

Non sine lachrymis, officiosissimè

P O R R E C T A.

Ad Funus Varsaviæ celebratum.

Anno à Partu Virginis 1655. Die 5. Iulij.

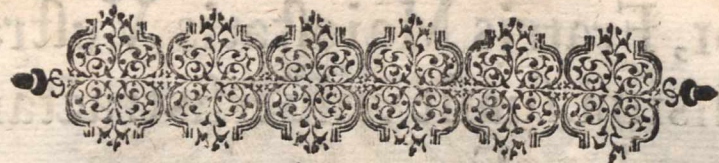
IMPENSIS NOVODVORSCIANIS.

C R A C O V I Æ,

Ex Officina Viduæ Luçæ Kupisz S. R. M. Typogr.

Immortale genus volucrum! Mortale subisti
A Lachesi cæsum tollere Mortis onus!
Lechia tota doles. Doleas Europa, sub isto
Pondere contremuit Fama salusq; tua.
Frumentum quodcunque Tibi dabat ille Manîplus,
Hêi mihi quò Lachesis, falce fugavit atrox!
Post aliquot tandem Regno quæremus Aristas,
Si qua foret nostris inuenienda plagis.
Ni Pietas, ni sancta Fides, ni Candida Virtus
Traxissent celeri Principem in Astra gradu!
O Lachrymæ! ô gemitus! sed quid suspiria! Cælum
Principe pro nostro, namque parauit opem.

Serenissimo ac Potentis-
simo Domino
IOANNI CASIMIRO
POLONIÆ ET SVECIÆ
R E G I.

Magno Duci Lithuanix, Ruffix, Pruffix, Mazouix, Sa-
mogitix, Liuonix, Smolenscix, Seuerix, Czer-
niechouix, &c &c.

Domino, Domino Clementissimo.

Ptandum profecto erat Sacra
Regia Maiestas, DOMINE DO-
MINE CLEMENTISSIME: ne lu-
gubribus scriptis, aut tristi-
bus vocibus, in Regiâ Maiestatis Vestræ
certetur; quum suscepta nuper ad Comitia
Regni defatigatio, leniores ac lætiores,
ratiâ sanitatis restaurandæ, exposcat iu-
meritissimo occupationes. Ast diffici-
est tempori non obsecundare, simulque
Pietatis derelinquere; quæ immatu-
ccasus, Serenissimi CAROLI FERDI-
Rex, (c

NANDI, Fratris Maiestatis Vestrae Desideratissimi, suavit vniuersi tractanda atq; exhibenda. Eapropter pro munere Parentali, censui Principis immortalis memoriae celeberrimi, de Maiestate Vestra atq; de Repub. Polona meritissimi, Virtutes Eximias in publicam mæroris scenam educendas, Orbiq; vniuerso publicandas. Defuit quidem dicendi ac scribendi apparatus; sed voluntas & officiosissimus affectus nunquam deerit: non in acerbis hisce, verum in prosperioribus Maiestatis Vestrae negotijs ac factis gloriosis, etiam populis remotioribus, tradendis ac explicandis. In hac porro Orbitate Fratris Maiestatis Vestrae Desideratissimi, caelestem consolationem animitus precor: & omnem prosperitatem, cum diuturna incolumitate, plenis votis cupiens, humillimam defero Maiestati Vestrae, vniuersi cum humili scripto, subiectionem.

Sacrae Maiestatis Vestrae

Humillimus seruus

Stanislaus TEMBEI

ARISTA IAGELLONIA.

SI quando rebus in humanis pensitandis, animos vellem adesse spectatores, Proceres Mæstissimi; qui Regnorum ac Dominiorum vicissitudines, Regum ac Principum immaturos occasus, minimè perturbato mentis obtutu perlufrare queant: Fortunæ nouercantis vices, fronte serenâ, placido vultu, corde impauido, pectore inconcusso excepturi: profecto tempore eo, vniuersos Herculeis nisibus cuperem iri accitos, quo Serenissimi CAROLI FERDINANDI Poloniae & Sueciae Principis, acerbâ atq; immaturâ lege mortis, à confortio omnium erepti, extremorum obsequiorum diem hunc contemplantur. Accessit enim satis afflictis ac penè prostratis rebus, iam Russiae, iam Magni Ducatus Lithuaniae non mediocri infortunium; dum Arista eximia Iagellonia, virtutum Sacrarum preciosis vnionibus repleta, dente Libitinae arrosa cecidit; cineribus mortalitatis inuoluenda. O fallaces hominum spes! ô incerta vota! ô lubrica humanae vitæ intervalla! in ipso aridentis fortunæ limine inuitabile telum spatia- tur, spesq; terrenas commiscet planctibus grauioribus. En Manipulus Poloniae ac Sueciae Regû, Lacheseos manu rapaci dissoluitur, & spectante orbe vniuerso Aristae preciosae euelluntur, franguntur; euulsæ ac fractæ terrestri vicissitudini relinquuntur; atq; atroci triturationi digitorum immanium pro dolor! exponuntur. En oculi omnium lachrymis madent, gemitibus plateæ circumsonant, dolore graui expressæ lamentationes vndique exaudiuntur; Regia ipsa, querulis vocibus Senatorum, Prælatorum, Equitum, Curialium, Epheborum, lugubriter admodum certat. En Serenissimus IOANNES CASIMIRVS Rex, (cuius in prosperis rebus spectata moderatio, præsens sem-

B

per

per animi magnitudo in aduersis adest) in tanto casu cohibere dolorem non potest: quasq; lachrymas grauitas & constantia retinere ac frenare consueuerat, eas fraternus innatus amor elicit euidenter. Fortissimorum ac prudentissimorum quippe virorum luculentissima sunt argumenta, constanter vtriusq; fortunæ impetus sustinere, rerumque acerbo fluxu minimè commoueri; ast immanis cuiusdam duritiæ indicium esset, non ingemiscere, non torqueri, non proripi in mærorem, amisso amico, propinquo, Fratre carissimo, Principe optimo ac desideratissimo. Cessit fati CAROLVS; in quo sic magnorum Principum dotes elicere, vt non ab alijs exemplum caperet; sed etiam si illi non fuissent, hic vnicus Princeps, cæteris fuisset accuratissimum exemplum. Non igitur temperandum esset à lachrymis, nisi prorumpentibus modus foret adhibendus, lugubris examinis calculo apposito; quantum & qualem Principem amiserimus. Ad hoc itaq; triste spectaculum, Serenissimi CAROLI FERDINANDI, Aristam virtutum Heroicarum preciosissimis vnionibus resplendentem, Mæstissimorum Procerum assensu, censui exhibendam; officiosè me facturum existimans, si Principis optimi, summa ac præcipua lineamenta vitæ compendiosè expressero, ad memoriam seræ posteritatis Cælo ipsi inscribenda.

Neminem vt opinor latere possunt, Natales Sacræ Memoræ CAROLI FERDINANDI; quum sit Magnorum Regum ac Imperatorum genuinus sanguis, magnæ seriei temporum æternum inscriptus. Diuorum enim Regum ac Principum VLADISLAI IAGELLONIS, CASIMIRI III. Abnepos. Sancti CASIMIRI Regni Poloniæ, atque Magni Ducatus Lithuaniae Tutelaris, tum IOANNIS ALBERTI, ALEXANDRI I. SIGISMUNDI I. Pronepos. SIGISMUNDI II. Nepos. SIGISMUNDI III. & CONSTANTIAE Austriacæ Filius. IOANNIS ALBERTI, ALEXANDRI Principum, VLADISLAI IV. & Serenissimi IOANNIS CASIMIRI Fratrum, extitit Frater carissimus atque amantissimus. Is indolem nactus Regalem, in celsissimis Maiorum suorum exemplis immerfus, studijs cultioribus intentus, ab ineunte pueritia, otium aliasque impediens generosam mentem occupationes, adeò detestatus est; vt Serenissimi Parentes sapius mirarentur adolescentis negotia, quæ futurorum euentuum feliciorū, initia clarissima exhibebant. Enituit enim à teneris in eo Principe rarum virtutum Regalium vinculum: Innocentia, Modestia, Pietas, Temperantia, ad vitam laboriosam non otiosam perpetua inclinatio: quibus Hu-

milita-

militatem fundamentum virtutum singulare adiunxit, omniumque vsu præiuit ac præluxit vniuersis. Cum verò crescentibus ac proficientibus annis, spes indubia cresceret in corde Serenissimorum Parentum, Cultus Diuini non segnem propagatorem eum futurum; Ecclesiastico habitu indutum, in tutelam Diuorum Patronorum CAROLI & CASIMIRI, votis deuotissimis in Ecclesia S. Ioannis Varsaviæ sitæ exactis, omine auspiciato tradiderunt. Tutores tantos ac Patronos nactus, post obitum Serenissimorum Parentum, quibus cum alijs Serenissimis Fratribus, Cracouiæ parentauit; vniuersas vitæ suæ rationes, Sacræ Diuorum Patronorum directioni totaliter submitit; ad penitentiorem Diuinorum exercitiorum scrutationem, ab Inuictissimo ac Potentissimo Auunculo FERDINANDO I. Imperatore Romano, Vratislaviensis Episcopatus administratione, prudentissimè inuitatus. Orbatum Regnum Poloniæ, Felicissimo Rege SIGISMUNDO III. addidit eidem Abbatiam Czeruiensensem, Tynecensem, post Episcopatum Plocensem, aliosque insignes Honores. Tandem in recompensam beneficiorum, Regali manu in grauibus Regni turbinibus compefcendis Reipub. contestatorum, cessit Serenissimo Principi Abbatia Claræ Tumbæ, Præpositura Miechouensis, aliq; iure naturali deuoluta Ducatum Opoliæ & Ratiboriæ dominia: in quibus singulis Præses constitutus, potestatis iura seruans, pretiosissimos virtutum vniones, Aristæ Iagelloniæ in seuit vniuersis contemplantibus; vt vix aliquem liceret reperiri hominem, qui Optimi Principis vitam, censoriâ virgulâ æquissimo iure posset connotare. Viruit namq; ac floruit semper Iagellonici sanguinis speciosus Manipulus, Pietate Iagellonica; Prudentiâ Sigismundanâ, Magnanimitate Alexandrina; Innocentia Casimirianna; Temperantia & Liberalitate Constantiana. Clementiâ zeloque publicæ tranquillitatis propagandæ, à R O D O L P H O, FERDINANDO, VLADISLAO, alijsq; virtutum incrementis quæsitis & acceptis. Quos virtutum veros ac genuinos fructus recensere, non absolum esset ad leniendum communem mærorem, ob fata acerba Serenissimi Principis; si inter eos foret enarrandum, qui viuum testimonium de vita Principis inculpabili, nequeant perhibere. Apertus etenim CAROLI Principis animus semper fuit; mens conscia recti, aspectus prudens ac circumspèctus; sermo parcus ac placidus; cor candidum; manus ad beneficia præstanda promptæ; vitæ integritas Sacra; Mores Regij; omnes actus virtuosæ tractationi insistentes, & ad libellam rectæ rationis accommodatissimæ. Vos vos in testi-

B 2

monium

monium vocatos esse volo, Serenissimi CAROLI nuper vitæ
functi, Ecclesiarum non postremos ad latus Principis hærentes
die nocteque Prælatos; vos appello Regiarum occupationum
quotidianos obseruatores! An non exemplar virtutū omnium,
toto decursu ætatis, extitit Boni Principis vitæ inculpabile in-
stitutum? An non ex isto Manipulo commodè legere potui-
stis, mella odorifera actionum Heroicarum? Loquentur facta
præclara; si præ dolore non potestis, Principis Pij, Innocentis, lu-
sti, Clementis, Modesti, Liberalis enarrare pretiosarum virtu-
tum nitorem, ex ista Nobilissima Arista, Manipuli Sacri prode-
untem; iam eheu ab oculis vestris sublata, vltra omnium opi-
nionem.

Præluxit namque Princeps CAROLVS singulari Pietate in
Deum, Matremque Deiparam, crebris exemplis publicè expressa;
iam in orationibus fundendis, precibusque deuotissimis exol-
uendis absque distractione animi, absque tædio boni negotij
culpam requirente. Vidistis ardentissimū studium, quod sem-
per habuit, in venerandis Regni Poloniæ aliorumque Domini-
orum Diuis Tutelaribus; quibus intaminatæ vitæ rationes, om-
nifariam cupiebat esse perspectas, illibato feruens amore, om-
nia iura Sacra competenter exequendi. Vidistis effusæ cha-
ritatis in patriam, proximos, documenta clarissima; quorum
conseruationi succurrendum putauit iam ære, iam argento,
iam præsidij militaribus, iam alimonix procuratione, in præ-
cedentium temporum deploranda calamitate. Non permisit
ille iniuriã, vi, armis, impetu maleuoli animi, affligi aut opprimi
quenquam; quandoquidem subditos ipsos vt Pater filios, in-
dulgenter admodum ab omni oppressione pluries immò sem-
per defensauit, & in tranquillo negotiorum cursu collocauit.
Magnam pietatis partem assertam esse vult, Abbatiarum pru-
dens administratio; dum sanctimonix exemplo, viris Religio-
sis præeundum ita putauit, cum vniuersa Curia sua; vt nihil esset,
quod aut Religiosam offenderet integritatem, aut secularem
persuaderet importunitatem. In Abbatiam namque Czeruien-
scensem, debiti Cultus Diuini promouendi, Sanctarumque oc-
cupationum fouendarum gratiã, Theologicum studium in-
troduserat; cui præfectum esse voluit Reuerendum Hiacy-
nthum Liberium Ordinis Canonicorum Regularium, non po-
stremum Theologum: eã nimirum piã intentione, vt ingenia
Deo dicata, Diuinarum & Humanarum legum fructuosam in-
terpretationem ediscerent. Idem in Tinecensi Abbatia, atque
Claræ Tumbæ, tum in Miechouiensi Conuentu, tractandum
esse

esse non neglexit Princeps Prudentissimus; ne viri Sacrarum Fa-
miliarum albo inscripti, tetro in otio delitescerent, occasio-
nemque emergendi à contemplatione Sacra, ad mundana ne-
gotia caperent, perquam inimicam Religiosæ vitæ. Præiuit
ille Integritate & sanctimoniam, fermè claustrali vniuersis; præ-
iuit admiranda & perseueranti deuotione, cui etiam ad Matuti-
na, aliaque Officia pia, non erat graue mediã nocte descendere,
somniaque sæpius rumpere, Exempli boni votis excitato. A-
misistis iam Patrem ô Clara Religionum Sacrarum pignora!
quem ab oculis vestris sublatum, iustis lachrymis prosequimi-
ni. Amisistis Custodem virtutum claustralium vigilantissimū;
quinimò redituum defensorem acerrimum; dum frequenter
pertinaces ac rapaces paupertatis vestræ inuasores, à parietibus
& fundis Religiosis, amotos & abactos, estis contemplati.

Coniunctam Pietatis & Prudentiæ, Iustitiæ & Clementiæ ex-
pressionem deferent ac tradent posteritati seræ, Episcopatus
Vratislauenfis & Plocensis; ipsique Ducatus Regno Poloniæ
contigui, Opoliæ ac Ratiboriæ: magno ære acquisiti per Sere-
nissimum VLADISLAVM IV. iure successionis ad regimen
Principis CAROLI deuoluti. In quorum singulis, Princeps Pru-
dentissimus, vigilantis Pastoris munia obiuit, summo Pastori, ex
regimine terrestri, rationem strictam redditurus. Eapropter
in Vratislauenfi Episcopatu, singulariter constitutam videre
voluit Ordinis Ecclesiastici auitam auctoritatem; ad quam
iam abolitos Religionis Catholicæ ritus veteres Romanos re-
uocandos censuit, sapienti Synodo declaratã; cuius Sacratibus
Decretis, & profanatæ Ecclesiæ, reconciliationi Sacræ subie-
ctæ sunt, & piorum parietum restitutus honor; prauæ opinio-
nes sublata; mores vocationi Christianæ inimici correcti; do-
gmata infernalibus abiecta; ad quæ amplius nec intimanda, nec
reuocanda qualicunq; colore ac prætextu, seueris legibus cau-
tum & animaduersum est: ne Ordo Ecclesiasticus antiqua or-
namenta dignitatis, & præsidia stabilitatis perderet perenniter.
Beatum profecto regimen, sancta sollicitudo Serenissimi Prin-
cipis eluxit; dum sine vllâ status Politici læsione, sine ostenta-
tione potestatis, sine rigorosa confusione personarum, summa
prudentiã omnes vires suas, ad dissolutum Clerum Silesicis in
partibus iurisdictioni suæ adscriptum, contulit corrigendum;
ad proferendos Christianæ pietatis fructus vberimos destina-
tum. Vt verò Hæresum seminatores ac lactatores, ex fundis Vi-
næ Romanæ feliciter amoueret; assumpsit Magnanimitatem
Heroicæ menti conformem, ex Sacra Domo Austriacã vnã cum

Materno lacte depromptam; qua Princeps Serenissimus obarmatus, vniuersos cupiditatibus suis falsum Religionis nomen, inter rudiorum plebeculam, ac durioris cervicis & ingenij populos prætexentes, eliminari intra semestre præcepit, & limina Ecclesiarum Catholicarum mala fide possessa, seuerè indixit relinquenda; Iustitiã reddere Christianis, quod sacrum erat instigante, tum patrocinate. Habent equidem spatiosas vias quærendi sibi angulos remotiores, viperæ istæ infernales; quas igni perpetuo destinandas, Leges Diuinæ minimè inhibent. Iniquum me hercule est, partibus in illis, vbi primùm affulsit lumen verum Fidei, bestias venenosas in sinu ac gremio Ecclesiæ Romanæ, glomeratim gliscere, ipsasq; quiete profundâ effundendorum venenorum, in consortio bonorum gaudere; quum nihil inde vtilitatis, etiam Ciuilia commoda respicientis proueniat: immò verò damna, ignominia, dissensiones, hostilitates, perpetuo vigent inibi, vbi isti feri admodum apri, Vineã Christi euertentes, delitescunt. Suadet id ipsum, etiam omnium linguistacantibus, Regnorum ac Dominiorum Gubernatrix felicissima Iustitia: à qua in omne humanum genus leges & iura promanarunt; vt factorum bonorum operatoribus, honores ac præmia; factorum omnium ministris, ignominia, supplicia decernantur. Operæ pretium enim est, studia bonorum promoueri, malorum improbitatem ac peruersitatem cõdereri; eã executione adhibita, Domus, Ciuitates, humanæ societates, ipsa deniq; rerum vniuersitas, stabit immota, perennitatis gloria exornata. Ista virtute Serenissimus Princeps cælum ipsum expugnauit, dum infelix Iolium, ex agris Fidelium expurgauit: sciens absque Iustitia, ne Jouem quidem ipsum, Principem agere posse. Taceo Liberalitatem, quam Princeps Serenissimus, non magis causã iactantiæ, quàm misericordiæ necessitate, ex Manipulo Regio assumpsit, vt Virtutem non solis hominibus opulentioribus, sed maximè Regio sanguine claris accommodam ac necessariam. Hac excitatus, ad omnes calamitates Regni Poloniae, inopiam Ecclesiarum, Claustrorum, subditorum, ita erat attentissimus; vt neminem à vultu suo abire tristem ac mæstum pateretur. Postquam enim bellum multiplex, iam à rebellibus Kosacis, iam à coniuuratis eisdem Tartaris, fines Russicos depopulantibus indictum est; prouidendum censuit absque morâ, quæ semper nociua est, defensionem partium illarum, Milite stipendijs proprijs collecto; ne Domina Catholica, astu Schismatico, barbarie Gentilium, ab Aquila Polona auellerentur. Non defuere præsidia iussu Principis Serenissimi

nissimi educta, ad Campos Pilauecenses, Zborouenses, Berefcenses, Zuaneccenses, directa propugnandos: quæ Exercitus Poloni Duces, Potoccius, Kalinouius, Lanckoronius, ob strenuam impensam operã, in facie Reipublicæ, ad publica Regni Comitia, pluries commendarunt: Jeremia Duce Visniouecio, merita Militum bellicosorum, in acie fortiter dimicantium, recensente ac promouente. Cùm autem pestifera lues, partes varias Regni, (iustas pœnas Diuinã voluntate accumulante citra ambiguitatem, ob scelera multiplicia) Oppida, Vrbes inuasit, innumerisque cadaueribus, campos, syluas, ædes impleuit; fecit quod Principem decebat & clementem, & liberalem, & misericordem: miseris hominibus languentibus, subueniendum victu, alijsq; remedijs vitam à peste præseruantibus, decreuit; ne fame, inopiã, passim caderent enecat. Reliquerat monita salubria ac paterna Tenutarijs suis, ne homines per agros vagantes exanimari permitterent, aut per negligentiam, aut per tenacitatem, aut per scrupulosam infectionis vitandæ diligentiam, corporibus peste affectis maximè damnosam. Vellem hic pro testimonio, Subditorum cateruam esse vocatam; in quorum fundis, & militem grassari non permittebat; & inopiæ ipsorum arcendæ liberaliter prouidebat. Vellem productos Religiosorum Ordines; qui largã manu Principis subleuati, ad Diuina Officia tractanda promptiore certabant obsequio. Voluntate enim bona Serenissimi CAROLI, non tantum arca cordis plena erat, sed nusquam vacuæ manus à munere. Non possum tacitus præterire Michaellem, Magnæ Memoriam Illustrissimi Ducis in Wisniowiec Ieremiæ, Filium; quæ Princeps Serenissimus, post immaturam mortem Parentis bellicosissimi, Curia suæ inscriptum, educationi Heroicæ destinauerat, impensis proprijs ætatem eius iuuenilem fouens ac subleuans liberaliter. Eum etiam post fata sua, iudicauit minimè derelinquendum, propter innatam Adolescentis ad res bellicas promptitudinem. Neq; silentio inuoluam, Academiam Cracouensem, cui summum beneficium impendisse videtur, dum & Iure sanguinis Iagellonicæ, & Iure Conseruatorio, Abbatibus Claræ Tumbæ à Summis Pontificibus Romanis inscripto, voluit esse protectam, tam apud Serenissimum Regem, Fratrem Carissimum; quàm apud Felicis Recordationis INNOCENTIVM X. Memor erit Protectionis, Iagellonica vnica Regni Schola; & Carolianas virtutes Annalibus suis, in tesseram gratitudinis reponet. Viruisses vtinam ô Arista Iagellonia! vt ad vmbra Manipuli Regij, pacatæ Musæ quiescerent, nomenq;

Tuum indefinenter celebrarent. Vnico tantum gaudent iam Protectore, Stirpis Iagellonicæ Hærede, Serenissimo IOANNE CASIMIRO Rege Poloniæ: cui Deus Opt. Max. cum diuturnitate sanitatis præsens assistat, atque dexteram aduersus Hostes coniuratos obarmet; desideratam rebus Polonis, tum Magno Ducatui Lithuanix tribuens pacem, & à bellis continuis exoptatum respirium.

Verùm enim uerò ad Aristæ Iagelloniæ pretiosos Vniones colligendos, reuocanda mens est Proceres Mæstissimi: inter quos, Temperantia Principis CAROLI, silentio minimè inuolui debet; quam didicerat ex quotidianis exemplis, diuturnioris vitæ, firmiorisq; sanitatis esse retinaculum, diuitiarum Custodem, Honestatis Magistrum, Nominis boni Sociam. Isti virtuti copulatam esse voluit Innocentiam, arctamque Modestiam; ad quarum societatem, totam suam Aulam prudentissimè ordinabat, ne vitijs scatere, aut flagitioso modo viuendi efferescere, quispiam ad latus Principis & præsumeret & assuesceret. Attamen tantarum Virtutum vinculum, non permittit maturioris vitæ fructibus, vti Serenissimum Principem; quinimò cum ad sedes suas, magno cum detrimento Regni Poloniæ violenter pertraxerunt, diuturno morbo sanitatem opprimente. Grauis enim & omnem fallens Medicorum industriam inuasit morbus, ineluctabili fatorum violentia firmiter radicans; vires Principis immortalitate donandi suffocans, vsum partium in corpore humano nobilissimarum adimens; caput, pectus, manus, pedes infestans; nunc soporiferus, nunc somno hostis apertissimus; lentissimam febrim retinens, sensimque totum Corpus Principis atterens ac labefactans; minitans ad extremum Principi Optimo, inuitabilis fati necessitatem. Ast Princeps prudentissimus rerum humanarum æstimator, æquissimo animo Diuinæ voluntatis decretum perpendens, ante omnia Veneranda Sacramenta, quorum vsum habuit frequentissimum, adhiberi sibi flagitat; & magna cum animi submissione, doloris expressione, vitæ totius in manus Domini resignatione, Sacræ Synaxeos atque Extremæ Vnctionis exhibitionem, deuotissimè exoptulauit; protestatus se à Legibus moriendi minimè esse exemptum. Iamque Tremendo Sacramento reffectus; pro delictis suis, à quibus liberâ Conscientiam toto curriculo dierum fieri satagebat, vberes lachrymas elicuit; & absque molestia, instantis termini tempus irreuocabile præstolatus, Crysi ætatis Annorum quadraginta duorum urgente, ob afflictam valetudinem suam Prælatos con-

sterna-

sternatos, atque Aulæ Officiales Primarios, placido aspectu intuens, amicis verbis interpellauit: Ne ploribus suis adderent decumbenti afflictionem, tum necessariæ recollectionis impedirent terminum. Contestatus tamen, ob id tantum sibi videri molestam mortem; quod Fratrem suum Desideratissimū, Serenissimum Regem moriens complecti non posset; cæteroque gaudere se, quod vltimæ voluntatis esset habiturus Executores: cuius singulari ex tot iam documentis comprobata sibi virtuti, non dubitauit futurum, vt Regni Poloniæ à Coniuratis hostibus obsessi termini, feliciter pristinæ gloriæ restituerentur. Post collabente & concidente sermone, vltimum Valere expressit, inquit: Iam ad Deum properandum est: quem vt placabilem Iudicem experiar, vestris me omnium adiuuari precibus postulo, cum non desit substantiæ amplissima possessio. Hæc fatus, deficiente iam & moribunda voce, IESU Christi nomen inuocans; Virginis Sanctissimæ apud Filium patrociniū implorans; Diuorum CAROLI, CASIMIRI interpellationem ad Virginem Beatissimam expetens; ad Sanctorum Regni Tutelarium societatem euolauit. Occasus tam Boni ac Pij Principis, vbi percrebuit primū Vyscouiæ, post Varsauiæ, atque in Plocensis Episcopatus latifundijs; qui tum planctus omnium Curialium, quæ amaritudo Prælatorum, quæ lamentationes fidelium subditorum; quis mæror vniuersorum ad latus Principis hærentium fuerit! laboriosum foret enarrare. Pars capita, vultus, genas premebant; pars pectus, humeros, crebris ictibus pulsabant; pars manus ac digitos fracturæ consimiles protendebant; pars parietibus, sedilibus quasi allisi, mæstissimo animo adhærebant; recentem Principis è viuis excessum meditantes. Talia ac tam stupenda exerceri! iustus dolor extorsit. Quæ cum ita se habeant, Serenissimus CAROLVS Poloniæ ac Sueciæ Princeps, decurso vitæ mortalis curriculo, Immortalitatem certissimam induturus, ad Horreum æternitatis cum Manipulo suo, die nonâ Maij destinatus est, Virtutum Celsissimarum præmia reportaturus. Vigebunt Optimi Principis Virtutes nobilissimæ; nullis temporum consequentium nubibus obscurabuntur, nulla obliuionis lima obliterabuntur; nulla fatali rerum humanarum periodo claudentur, nullis inuidiæ stimulis exterminabuntur, sed splendentes in Beatissima Immensissimæ Maiestatis Luce, perenniter conscriptæ manebunt, in Libro ac Annalibus Viuentium. Iam igitur dolorem vestrum moderamini, amisso Principe: Innocentiæ, Modestix, Temperantiæ raro archetypo; Liberalitatis fon-

D

te;

te; Iustitiæ atque Clementiæ assertore; Magnanimitatis, Prudentiæ, Pietatis verò possessore; Abbatiarū, Episcopatuū Patre; Iurium ac Libertatis Ecclesiasticæ propugnatore; Vniuersitatis Cracouiensis Conseruatore; Reipublicæ Polonæ singulari præsidio. Cuius Manes Pios, prosequimini eo vt par est affectu gloriosarum Virtutum vestigia clarissima imitati; quibus Altissimo Cæli & Terræ Moderatori, totâ vitâ suâ, erat commendaturus. Tu DEVS Opt. Maxime Regum, Principum author omnium; CAROLO Principi defuncto, noxas clementer remitte; Animamque Ordini Mentium Beatarum include; atque Aristam ad Granarium cælestis fruitionis reuocatam, clementer colloca in statu perennis tranquillitatis.

D I X I.

Dugo Philonius in Tiliano.

Nota sunt mortis præludia: quæ ad respiciendas hominum cæca, ad audiendas preces surda, ad omnes mortales, citra vllius exceptionem, perimendos immisericors, atrox, effrons, insana, neque bonorum, neque malorum habens rationem aliquam: immò bonos non raro, & virtute præditos prius accipiens, quàm sceleratos & malos. Præterea quamuis accidere nequeat sine summo cruciatu mors, id est, corporis & animi separatio: tamen ipsa ratio dictat, iuniores difficiliter oppetere, quàm natu grandiores: quandoquidem illi sicut Aristæ velluntur ex vitæ Manipulo, hi tanquam sole cocti atque iam radicitus euulli sponte sua decidunt.

Dugo Philonius in Tiliano

Nota sunt moris praedia: omnia ad respicienda homi-
num circa ad audientia omnia iuda ad omnes mor-
tales circa vltius executionem pertinet ad immitte-
ntiora atrox errorum iuda neque bonorum neque
malorum habens rationem aliquam: immo bonos
non ratio & virtute praedictos prius accipiens quam
sceleratos & malos. Praeterea quibus accidere ne-
queat sine summo cruciatu mors id est corporis &
animi separatio: tunc ratio dicitur inuicta dis-
tinctius operetur quam nam grandiores: quandoque
dem illi licet Atque velluntur ex vicia Manipulo, hi
tandem solentur atque iam radicibus nulli spore
sua decidunt